

KENTUCKY DERBY

"The greatest two minutes in sport"

Text & foto: Helena Mansén

Tycker man om galoppsport, då bör man någon gång se ett Derby. Är man dessutom en stor galoppentusiast, då bör man en gång uppleva Kentucky Derby.

Rubriken ovan är en vanlig benämning på löpningen, som går första lördagen i maj. Och den är det bästa av sport på två minuter. Visst finns det andra sporter som uppfattas som lika "bra" – det beror på vem som ser dem och från vilken synvinkel.

Men Kentucky Derby handlar om ganska precis två minuter, och det utesluter en del andra, mera långdragna sporthändelser. Om man sedan ser till den enorma uppladdning och det massiva massmediauppbåd som pågår före loppet, så slår det ut det mesta.

Det är svårt att föreställa sig vilket evenemang Kentucky Derby är om man själv inte är på plats och upplever det. Jag åkte dit veckan innan löpningen skulle gå av stapeln och satt på banan som pressfotograf när löpningen reds.

När jag satt där på banan intill railen strax efter och mitt emot målstolpen, tillsammans med hundratals pressfotografer, och hörde speakern nämna häst efter häst som skrittade in i startboxarna – då pirrade det kusligt i magen.

Efter tjugofem år i galoppen satt jag där; på nära håll skulle jag få uppleva den största av alla galopplöpningar.

När alla hästarna var inne i boxarna, och 141.000 människor (!) på och nedanför läktaren höll andan, inklusive jag själv, då var spänningen oerhörd. En dov tystnad sänkte sig över Churchill Downs. Bara helikoptern som cirklade över banan hördes. Det som pågick i veckor, ja, i år för uppfödarna, ägarna och tränarna, det skulle nu få sin kulmen. Nu skulle det ske. Det värkte i magen. Alla väntade.

Då tänkte jag att det måste vara det här som de menar med "the greatest two minutes in sport"; det måste vara de två minuterna innan starten går, när de sista hästarna går in och de oändligt långa sekunderna innan klockan ringer och dörrarna flyger upp. När världen står stilla.

"And they're off!" De är iväg! Vilken lättnad. Äntligen skulle Kentucky Derby avgöras. En miljon dollar till vinnaren, cirka åtta miljoner kronor. Och oändligt mycket mer i

prestige och avelsvärde. Hästarna kommer dundrande mot oss. Vem tog täten? Vem kommer sedan? Är alla med?

Intensiv mediabevakning

Men jag har gått händelserna i förväg. Först ska jag berätta lite om veckan före loppet och hur det ser ut på den 123 år gamla Churchill Downs-banan.

Varje dag visade TV förhandsspecialer om Derbyt, reportage om hästarnas form och intervjuer med tränare. Tidningarna hittade hela tiden förstasidesstoff om det stora evenemanget.

Jag åkte själv ut till Churchill Downs morgnarna före. Pressparkeringen var fylld, och små bussar gav lift till stallbacken där

Churchill Downs med de berömda två spirorna på taket. Banan där Kentucky Derby har ridits den första lördagen i maj varje år i 123 år.

det var kaotiskt. Det var inte fråga om ett tiotal journalister och fotografer, utan hundratals. Ett speciellt presscenter fanns, där det bjöds på morgonfika och där man kunde studera en träningstavla.

Där fanns uppsatt alla Derby- samt Oakshästarnas namn och hur de hade tränat dag för dag, vilken tid de skulle ut på banan den aktuella morgonen och vad för slags träningspass de skulle utföra, om de skulle cantra sakta, gå fort sexhundra meter eller friskt tusen meter. Alla Derbyhästar bar gula vojlockar med namn på och Oakshästarna hade rosa.

Trots att så många tidningar och TV-bolag var representerade, och alla ville ha så bra bild och intervju som möjligt, så var det ing-

en trängsel, inget knuffande, ingen avundsjuka eller sura miner. Alla var fascinerande vänliga och artiga. Även tränare till Derbyhästarna ställde upp till hundra procent, i den mån hästarna inte stördes.

Lång väg till Derbyt

Det är alla hästuppfödare och ägares dröm att få fram en häst som vinner Kentucky Derby. Vägen dit är lång. Varje år föds det i USA cirka 45.000 föl och nästan alla är uppfödda med tanke på den prestigefyllda löpningen, som är öppen för treåriga hästar. Ett par månader före loppet återstår ett hundratal nominerade, och av dem ska drygt tjugo erbjudas en plats i startboxarna.

I år skulle det bli det minsta fältet på

många år. En efter en hade flera tänkbara favoriter fallit ifrån. Men de som återstod gick inte av för hackor. Sex av dem hade aldrig varit utanför prispallen, och det i betydelsefulla löpningar.

Precis som vi i Sverige ibland säger att en vinnare av Vinterfavoriternas Pris inte brukar vinna Svenskt Derby, finns det även i USA "skäl" till att vissa hästar inte "kan" vinna Kentucky Derby. I årets startfält hade nästan samtliga hästar något sådant skäl emot sig.

Inte sedan 1882 har en häst som är ostartrad som tvååring vunnit (Pulpit, som dock imponerat med flera segrar), ingen vinnare har segrat i både Florida Derby och Wood Memorial (Captain Bodgit), ingen som var

Silver Charm med Gary Stevens segrade i det 123:e Kentucky Derby, 1997.

80.000 mint juleps serverades under dagen. Derbydrinken består av bourbon, mint och socker. Antingen älskar man den eller så hatar man den, sägs det.

Kentucky Derby drog 141.000 människor i år, alla ute för att roa sig och få uppleva "the greatest two minutes in sport".

Förra årets vinnare på tränarsidan, Wayne Lukas, intervjuas av sportkanalen ABC angående årets adept, Deeds not Words.

Entrén till Derby-banan i Kentucky, USA; Churchill Downs.

Fin hatt på ung galoppentusiast i Derbyviolet.

Ruskväder stoppade ingen

Så kom då den stora dagen. Natten före hade det varit skyfall och blåst orkanvindar. För att få en plats markerad på banan där jag som press fick stå, var jag tvungen att vara där klockan åtta på morgonen. Då var det tämligen lugnt, förutom cirka sjutiofem fotografer som monterade upp sina kameror på marken vid den motsatta railen. Traktorn körde ideligen igenom banan,

som i vinden torkade upp förvånansvärt snabbt.

Publiken strömmade till, etthundrafyrtio tusen – jämför med Elitloppets trettiofyrtio tusen. Villaägarna, och ofta deras barn, hyrde med frenesi ut parkeringsplatser på garageuppfarterna. Andra sålde inträdesbiljetter till dem som inte lyckats komma över någon. Ordinarie pris för den billigaste biljetten var cirka tvåhundrafyrtio kronor, medan de mer exklusiva kostade åtskilliga tusenlappar.

Många kom med picknickkorgar, filter och regnkläder. Derbyhattar, fantastiska klänningar och kreationer, trånga höglackade skor, kostymer. Cigarrstånden öppnade, mint juleps – Derby-drinken – förbereddes, en del hälldes upp, restaurangens bord var dukade, maten lagades, tototaluckorna öppnade, festen kunde börja.

På "infield", innerplan av banan, hade den förvisso redan hållt på ett tag. Där hade det samlats tusentals människor för att festa rejält. Det kyliga, småregniga, blåsiga och ruggiga vädret avskräckte ingen.

I blickpunkten

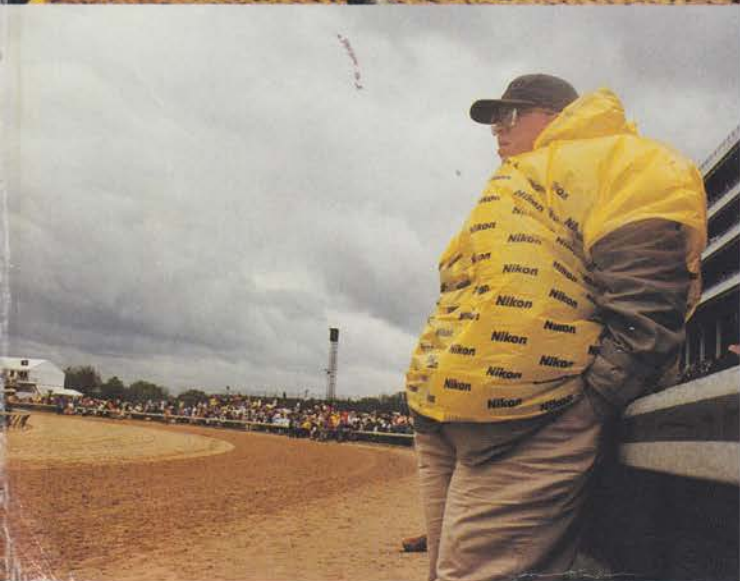
På läktartaken och i ledvolten var de stora kanonerna uppriggade, gigantiska kameror. Fotografer med dito på axeln. Min ganska fina med trehundra-zoom kändes som en pocketkamera! Ledvolten vid uppsadlingsboxarna var träffpunkten för ägare, tränare, hästar, jockeyer, tv-intervjuer och press.

Få älskar att bli fotograferade så mycket som amerikanska hästägare. Så fort ett objektiv – bland alla dessa – riktades mot dem, ställde de upp, rättade till slipsen, hatten och leendet, idel glädje och vänlighet. Tacksamt för fotografierna!

På byggnaderna runt ledvolten finns alla Kentucky Derbyvinnarnas namn inristade, från den allra första Aristides år 1875 till

Crypto Star tränar på Churchill Downs. Tränaren Wayne "the Cat" Catalano, f d toppjockey i Detroit, i sadeln.

Hm, det blir nog 800-iso film, muttrar den – ni ser av vem – sponsrade fotografen och blickar bekymrat upp mot skyn.

Utsikt över ledvolten innan de stora publikskarorna har anlänt.

Jerry Bailey, fjolårets segerjockey i Kentucky Derby. Även känd som ständig partner till superhästen Cigar, som vann 16 raka segrar.

den senaste Grindstone. En staty över Aristides finns och intill ligger sevärda Kentucky Derby Museum där alla tiders Derbyvinnare visas och mycket mer. Toppjockeyn Jerry Bailey, den ständigt leende och sympatiska, sa själv: "Jag blir röd till tårar varje gång jag går in där!"

Efter sju löpningar, varav fem med över en miljon i prispengar, var det dags för Kentucky Derby, "the run for the roses" och de bästa två minuterna av sport. I vinnarcirkeln låg den med röda rosor beklädda manteln klar att läggas över segerhästens hals. De redan fyllda läktarna blev packade till bristningsgränsen. Om man tittade upp mot "the

millionaires row" – för titta var allt man kunde göra, inte ens pressen var välkommen dit – så såg man hur denna läktarsektion fylldes upp av den ena superkändisen och multimiljonären efter den andra.

Stigande stämning

Ett stigande sorl hördes, först kom förridarna, "the outriders" i röda rockar, sen kom Derbyhästarna med jockeys och varsin ledponny, paraderande ut på banan till körens och hela publikens högljudda allsång av "My old Kentucky Home". Jockeyerna på hästryggarna var gripna av de sentimentala tonerna, och det fantastiska i att få rida i denna löpning, samtidigt som de var spånt koncentrerade på uppgiften de hade framför sig. Den enda som såg avspänd och glad ut var Jerry Bailey.

Hästägarna grät, tränarna likaså, inte mångas ögon var torra. Möjligen vakternas, som hade andra uppgifter än att lyssna. Militärerna som stått stelt uppradade med två meters mellanrum längs railen hela dagen, stod lika stilla nu. Skyarna var mörka och hotfulla men den rejäla regnskuren lät vänta på sig.

"And they're off!" Hästarna dundrade förbi läktaren på första varvet. Det var Pulpit som tog ledningen med Free House tätt efter. Efter ett varv och in på upploppet tröttnade den förstnämnde och Captain Bodgit och Silver Charm avancerade snabbt. Publikens öronbedövande dån när de hejade fram hästarna går inte att beskriva. Silver Charm satte sitt huvud först över mållinjen, Captain Bodgit tvåa och Free House trea.

Inte heller går det att beskriva uppståndelsen när fotografer och TV-reportrar flockades runt den lugne skimmeln Silver Charm och jockey Gary Stevens när de skrittade in i vinnarcirkeln. Tränare Bob Baffert och ägarparet Lewis dansade av lycka.

Oddset var cirka fyra gånger pengarna och en och annan knuffade sig fram till luck-

Vackra klänningar och hattar fanns det många.

orna för att hämta ut sin vinst. Banspelet i löpningen uppgick till cirka tvåhundra miljoner kronor.

Så var det avgjort. Två minuter som var värda all den tid det tog! Den häst i fältet som inte hade historien emot sig, han vann.

Silver Charm segrade senare även i Preakness Stakes och var nära att ta hem den ätråvärda titeln Triple Crown. Det skulle han ha gjort om han vunnit Belmont Stakes, men han kom tvåa och gick därmed miste om den extra bonusen på cirka fyrtio miljoner kronor! □